

Čuvgehus mo skovi deavdit:

“Ovttalbmofitnodaga personboahu” (RF-1224) skovvi lea veardodiedáhussii geatnegas mielddus, earret muhtin háviid go ovttalbmofitnodat sáhtta válljet ahte ealáhusdiedáhusa ii atte. Leat viiddis gáržžideamit dasa ahte guđe ovttalbmofitnodagat leat luvvejuvvon ealáhusdiedáhusa addimis. Eanet dieđuid gávnnat dáppe skatteetaten.no. Erenoamážit fuomášuhtit ahte RF-1224 ferte addot jus ovttalbmofitnodagas lea negatiivva meroštallon personboahu, juogo dihto boahtojagis, dahje ovdos-sirdimii. Dievaslaččabut dieđuide, geahča skatteetaten.no.

Lassin luvvejuvvot geatnegasvuodas addit ealáhusdiedáhusa, lea maiddáid dáid háviin ložžejuvvon geatnegasvuodas addit RF-1224 “Ovttalbmofitnodaga personboahu” skovi. Ain galgá meroštallat personboahu dán jovkui mas leat vuollegis doalloboadut, muhto atnággo RF-1224 skovi sáhtta dáid háviid ieš válljet. Dát mearkkaša ahte jus RF-1224 skovvi ii addo, de dat submi mii boahat ovdan veardodiedáhusa «Doallobohtosis» biddjo veardorehkenastimis vuodđun dego meroštallon personboahatun. Jus háliida ahte personboahu meroštallan galgá leat addon RF-1224 vuodul, de sáhtta dan skovi datte addit oktan veardodiedáhusain.

Álggahus

Regelat mo meroštallat doaibma-boahu personboahu lea váldon mielde veardrolága 12 kapihttalii ja Finánsa-departemeantta čakčamánu 9.b. 2005 lánkaásahussii nr 1042 (FSFIN 12 kap.). Ovttalbmofitnodaga positiivva meroštallon personboahu biddjo vuodđun bruttovearuide oadjodivat ja ceahkkevearru. Váldoregelin galgá meroštallat váldodoaimmaheadjái personboahu juohke ovttalbmofitnodagas mii jodiha doaimma.

Beallelaččat

Jus dáhttu personboahu juohkit beallelaččaid gaskka, de addo liikká dušše okta gáhppálat dan skovis, masa leat biddjon poasttat juohkimii. Beallelaččat guđet devdet eavttuid adnot iehčanas oassálastin fidnus oassálastimearridemiin, vrd. FSFIN (škábmam. 19. b. 1999 nr 1158) § 10-48-1 ja guđet 2018 ovddas gáibidit oassálastimearrideami, eai galgga deavdit RF-1224 Ovttalbmofitnodaga personboahu. Sii galget verolaččat gieđahallot iehčanas oassálastin ja addit RF-1221 Deltakerens melding over egen inntekt og formue i selskap med deltakerfastsetting 2018.

Loahpaheapmi

Daid háviid go doaibma lea loahpavuvvon, iige addo ealáhusdiedáhusa,

muhto ovdanboahatá vuolidahtinskovis (RF-1084) dahje vuoto- ja massinkonttu skovis (RF-1219) ahte leat poasttat mat galget mielde personboahu meroštallamii, *de galget dát čállot njuolga veardodiedáhussii, iige galgga addit RF-1224.*

Mánnga doaimma – meroštallan oktan

Jus ovttalbmofitnodat jodiha mánnga doaimma ja doaimmat gullet seamma oadjodivatjovkui, vrd. álbmotoadjolága § 23-3, de galgá personboahu meroštallat oktan, jus Finánsa-departemeantta čakčamánu 9. b. 2005 lánkaásahusa nr 1042 § 10-42-3 lea devdon, vrd. § 12-20-1. Dáid háviid galgá deavdit ovttá oktasáskovi personboahu meroštallamii. Eavttut leat ahte doaimmat leat čuovvovaš surggiid/kategoriijaid siskobealde:

- a) dábálaš eanadoalu ja lassifidnu mii dasa lea gullevaš.
- b) boazodoalu ja lassifidnu mii dasa lea gullevaš.
- c) dábálaš eanadoalu ja vuovdedoalu ja sáddo, čievrra, geđggiid ja darffii váldin opmodagas, go doaibma oktiibuot jahkái ii šatta badjel 3 dábálaš jahke-barggu, geahča Vearrodirektoráhta meroštallanregeliid § 3-2-8.
- d) dábálaš eanadoalu ja vuovdedoalu, guolástusa ja bivddu, go doaibma oktiibuot jahkái ii šatta badjel 3 dábálaš jahke-barggu, geahča Vearrodirektoráhta meroštallanregeliid § 3-2-8.
- e) doaimmat leat hui lahkálaga sisdoalu ja ruhtadiid dáfus. Dán árvvoštallamis deattuhuvvo earret eará leatgo geavahuvvon oktasásk ráhkadusat, doallobiergasat, bargoveahka, rehketdoallu ja ruhtadeapmi, ja dievasmahttetgo ealáhusat nubbi nuppi dainna ulbmilin ahte šaddet gálvo- ja bálvalusfálaldagat mat gullet oktii.

Erenoamážit mo skovis geavahit ovdamerkestagaid

Váldoregel

Dábálaččat galgá almmuhit buot loguid ovdamerkestaga haga, go čilgehusas čielgasit boahatá ovdan, lasihuvvogo lohku vai gessojuvvogo dat dan oktavuodas go čállo dása. It galgga nappo čállit minusmearkka, go teavstta mielde lea sáhka goluin, vuollebáhagis jna., ja vásti-deaddji ii čále plusmearkka, go lea sáhka boaduin, badjebáhagis jna.

Aiddostahttimat

Jus juogaman sadjái lea ovdagihitii jo prentejuvvon ovdamerkestat (postitiivva dahje negatiivva), de galgá almmuhit logu ovdamerkestaga haga. Ovdamerkestat geavahuvvo dušše dalle, go háliida almmuhit logu mas lea nuppegežiid ovdamerkestat go mii ovdagihitii lea prentejuvvon. -Supmiin ja boadussajiin geavahuvvo álo minusmearka go submi lea negatiivva.

Mo eará almmolaš orgánat geavahit RF-1224 skovi dieđuid

Ealáhusdiedáhusaidd addima ovttas-ordnemii ja álkidahttimii, sáhttet almmolaš orgánat main lea vuogatvuoha viežžat seamma dieđuid go mat leat «Ovttalbmofitnodaga personboahu» RF-1224 skovis, geavahit dieđuid ollásit dahje belohakkii, vrd. Dieđahusregistarlága §§ 5 ja 6. Vejolaš ovttasordnema birra oaččut dieđuid go gulaskuttat Dieđahusregistariin telefovnna 75 00 75 00, dahje Vearrodirektoráhtain telefovnna 800 800 00.

1 siidu

Nammarubrihkkii čállo fitnodaga veardomáksi –váldodoaimmaheadjái namma. Ovttalbmofitnodat galgá dábálaččat addit ovttá personboahat-skovi juohke doaimma nammi. Danne ferte čilget makkár ealáhusdoaimmas personboahu lea meroštallon. «Makkár ealáhus» rubrihkkii čállo seamma ealáhus go RF-1175 (dahje RF-1167) 0402A poasttas. «Ealáhus ID» rubrihkkii čállojit seamma logut go mat leat adnon dan doaimmas ealáhusdiedáhusa «ID» kolonnas.

Vuoddomeroštallan

1.1 poasta

Personboahu galgá meroštallat fitnodaga veardogeatnegas ealáhusboahu vuodul. Personboahu galgá meroštallat vaikke leage vuollebáza. Jus doaibma álggahuvvo dahje loahpavuvvo jagi mielde, de galgá bidjat dan jagi personboahu meroštallanvuodđun dušše dan dábálaš boahu maid lea dinen ja áigemeroštallan dan áiggis go ealáhus lea leamaš jođus.

Eanaš ovttalbmofitnodagain sáhtta váldit Ealáhusdiedáhus 1, 2 dahje 5 0402E poasttas dan supmi mii galgá čállot 1.1 postii.

Govvadáiddárat galget váldit supmi Govvadáiddáriid ealáhusdiedáhusas (RF-1242) 2.90 poasttas.

Sii guđet leat luvvejuvvon addit ealáhusdiedáhusa, muhto háliidit meroštallat personboahu RF-1224 skovis, sáhttet viežžat supmi 1.1 postii veardodiedáhusa “Doallobohtosis”.

1.2 poasta

Dás gessojit vealgereanttu (mat gusket finánsaásahusaide ja mearrevealgereiviide) mat gullet fitnodahkkii (fitnodatvealgi). Dat reanttu mat dása galget čállot, leat reanttu dan vealggis maid lea čállán 2.10 postii (fitnodatvealgi, mii ii sáhte leat badjel vealgeassosa suddjenvuoddu). Dárkilat das ahte mii adno fitnodatvealgin, geahča 2.10 poastta bagadusa.

Ovdamearka

Jus fitnodagas lea dušše okta loatna (150 000 kr) ja vealgegessosa suddjen-
vuoddu lea 100 000 kr, de dušše 100 000
kr (namalassii loanas 2/3) sáhtta čállit
fitnodatvealgin. Seamma gorálaš oassi
(2/3) reanttuin, mii lea čoggon loanas,
galgá čállot 1.2 postii. Jus fitnodagas leat
moadde loana, ja dáid submi lea badjel
vealgegessosa suddjenvuodu, de sáhtta
válljet váldit mielde daid loanaid main lea
alimus reantu. Daid loanaid reanttuige
mat eai oidno balánsas eaige leat mielde
2.10 poasttas, galget čállot
1.2 postii. Ovdamearkkat leat reanttu
mat dan jagis leat čoggon doallo-/kássa-
kredihtas mii lei positiiva jagi álggus ja
loahpas, ja reanttu daid loanain mat
leat váldon ja mákson ruovttoluotta
dan boahtojagis. Ii sáhte diktit reanttuid
leat geasusčálekeahhtá lasihan dihtii
meroštallon personboadu.

1.3 poasta

Dás gessojit rehketdollui čállon netto
kapitálaboadu ja vuoitut mat leat
mielde dan supmis mii lea čállon 1.1
postii. Dása sáhtta ovdamearkan leat
vuoiu obligašuvnnaid, vealgereivviid ja
buorin ruhtačavgumušaid vuovdimis.
Ii leat geasus reantoboaiduid dahje
valuhtavuottuid ovddas mat gullet
kunddarčavgumušaide. Jus ealáhusdieđá-
husas lea čállon boahtun reantodoarja
Innovasjon Norges, de galgá dat dás
čállot geasusin, jus dat reanttu maid
doarja galgá gokčat, eai leat šaddan
geasusin 1.2 poasttas. Jus dat reanttu
baicce maid reantodoarja galgá gokčat,
leat šaddan geasusin 1.2 poasttas, de ii
galgga reantodoarja gessot 1.3 poasttas.
Galgá vel geassit vejolaš láigoboaiduid
ovddas áđalaš objeavttain mat eai leat
doaimmas leamaš anus, eaige leat
váldon mielde suddjenvuodui. Ealátviesu
láigoárvu ii galgga dása čállot, go dat lea
ealáhusdieđáhusas čállon sihke boahtun
ja gollun.

Gullá go áđalaš objeakta suddjenvuodui,
geahča vulobealde: «Suddjenvuodu
meroštallon». Vuoituid maid lea fidnen
doallobiergasiid realisašuvnnas, ležžet
dal čállon vuoiu- ja massinkontui vai
njuolga boahtočállon, eai galgga gessot
personboahtheroštallamis, nugo dahkkui
Juohkinmállas.

1.4 poasta

Skábmamánu 19. b. 1999 nr 1158
(FSFIN 12. kap) § 12-12-2 mielde, sáhtta
vearromáksi guhte oamasta juogadasa
dahje ossosa viessofidnus mii fátmma-
stuvvo vearrol. § 7-3, masa gullá
láigovuogatuvohta latnjii maid ieš atná
doaimmastis, geassit doaimbaboaidus
mearriduvvon vuolidansupmi, mii lohko
kapitálavuoiutun go doaimma personboadu
meroštallá.

Seamma gusto dalle go vearromáksi
oamasta obligašuvnna gulli geavahan-
vuogatuvođain dakkár lanjaide, ja láigu
obligašuvnna geažil gártá eanemustá 50
proseantta gávpeláiggus. Vuolideapmi ii

adno leat obligašuvnna geažil, jus lanjaid
oamasti olbmot dahje fidnut madda
gusto vearrolága § 12-11. Vuolidansupmi
meroštallama bajásbidjan láhkaásahusa
§ 12-12-2 mielde, galgá biddjot RF-1224
«Ovttalbmofitnodaga personboahu»
skovi mielddusin.

Vuolidansubmi mearriduvvo láhkaásahusa
§ 12-12-2 nuppi ja goalmát lađđasa
regeliid mielde, ja dahká erohusa gaskal
ruhtabidjama meroštallon brutto vuoiutu ja
duohta láiggu jna.

1.5 poasta

Dása lasihuvvojit rehketdoalločállon
kapitálalogut ja massimat, nugo massin
obligašuvnnaid, vealgereivviid, buorin
ruhtačavgumušaid ja disagio vuovdimis.
Ii biddjo lasáhus reantogoluide dahje
massimii mii gullá kunddarčavgumušaide,
dasa gullevaš valuhtta massin. Visot golut
mat gusket kapitálaboaiduide mat leat 1.3
postii čállon, galget dás máhcahuvvot.
Dása galget čállot rehketdoalločállon golut
dakkár objeavttain mat eai leat doaimmas
leamaš anus, ovdamearkka dihtii mátas-
atnogolut mat gullet ealátvissui dahje
láigohuvvon vistai.

1.6 poasta

Ovttalbmofitnodagaide ii galgga
meroštallat personboadu vuoitut go
lea realiseren dábálaš eanadoalu dahje
vuovdedoalu, maddái mielkeeriid mat
realiserejuvvojit oktan eanadoaluin.
Geahča RF-1178 bagadusa 11 siiddu,
453 poastta.

1.7 poasta

Dás ovdanboahthá meroštallanvuodu
submi ovdal vejolaš suddjengessosa.

1.8 poasta

Dás dahkko geasus suddjengessosii mii
boahthá ovdan go gearduha suddjenvuodu
suddjenreanttuin. Vearromáksi sáhtta
válljet suddjenreantu O rájes gitta alimus
suddjenreantui maid Vearrodirektoráhta
mearrida ja almmuha ođđajagimánus
jagis manjil boahtojagi. Válljen vulobeale
alimus suddjenreantu ferte gustot olles
proseantavttadagaide. Suddjenreantu
válljen juohke boahtojahkái, ferte geavvat
manjimustá veardodieđáhusa sáddemis.
Jus ii leat čielgasit válljen ovdal áigemeari,
de biddjo alimus suddjenreantu vuodđun.
Suddjenvuoddu meroštallo 2 siiddus,
geahča «Suddjenvuodu meroštallon».

1.9 poasta

Jus ii gáibiduvvo juohkin beallelaččaid
gaskka, de ii devdo 1.10 b poasta ja
1.9 poastta submi lea vuodđun joatkka
meroštallamii.

Beallelašjuohkin

1.10 poasta

Dát poasta adno dušše beallelaččaid
gaskasaš juohkimii go jodiheaba oktasaš
fitnodaga, ja gáibideaba positiivva
meroštallon personboadu juohkit gaska-
neaskka. Proseantamiel juogadasa
maid goabbáge beallelaš galgaba oazžut
oktasaš fitnodaga bohtosis, geardduhuvvo
dainna supmiin mii váldo 1.9 poasttas,
ja supmit čállojit 1.10 a ja 1.10 b poast-
taide. Beallelaččat meroštallaba dasto
goappáge personboadu oktan.

Negatiivva meroštallon personboadu oktiordnen/ovddossirdin-

1.17 poasta

Dás ovdanboahthá jagáš meroštallon
personboahu ovdal vejolaš ovttas-
ordnema/ovddossirdima.

1.18 poasta

Jus dus dán jagi lea negatiivva
meroštallon personboahu (1.17 poasttas),
de galggat oazžut rivttes supmi 1.23
poasttas, go čálát visot ovddit jagiid
ovddossirddehahtti negatiivva meroštallon
personboadu, dása 1.18 postii. Submi
váldo diimmá RF-1224 «Ovttalbmofit-
nodaga personboahu» skovi 1.23
poasttas.

Jus dus dán jagi lea positiivva meroštallon
personboahu (1.17 poasttas), ja dus lea
negatiivva meroštallon personboahu
ovddossirdimii diimmá RF-1224 «Ovttalbmofit-
nodaga personboahu» 1.23 poasttas,
de sáhtat válljet dán guovtti gaskkas:

- 1) Sáhtat atnit ovddit jagiid negatiivva
personboadu vuolidan dihtii dán jagáš
positiivva personboadu. Dalle čálát
diimmá RF-1224 «Ovttalbmofitnodaga
personboahu» 1.23 dahje 1.24 poastta
olles submi 1.18 postii.
- 2) It áiggo atnit ovddit jagiid negatiivva
meroštallon personboadu vuolidit
dán jagáš positiivva personboadu.
Dalle ii galgga 1.18 poasta adnot,
ja fertet vuolidit diimmá RF-1224
«Ovttalbmofitnodaga personboahu»
1.23 dahje 1.24 poastta ovddossird-
dehahtti negatiivva personboadu,
dán jagáš positiivva personboadu
1.17 poasttas. Dát erohus galgá čállot
1.24 postii, ja dan sáhtta atnit manjit
jagiid ovddossirdimii. Jus negatiivva
meroštallon personboahu *ii* ovddos-
sirdo gessosii dan vuosttaš jagi go lea
positiivva meroštallon personboahu,
de massa vuogatuvohta joatkka
ovddossirdimii dakkár supmi ovddas
mii vástida dan positiivva meroštallon
personboadu, vrd. vearrolága § 12-13
nuppi lađđasa.

ANS/DA dahje KS ovddit jagiid negatiivva
meroštallon personboadu (merostallon
juohkinmállin) ii sáhte ovddossirdit.

1.19 poasta

1.19 postii čállo negatiivva personboahu
eará doaimmas mainna sáhtta ovttas-
ordnet. Dat submi mii dása čállo ii sáhte
leat eanet go 1.17 ja 1.18 gaskasaš
positiivva erohus. Submi čállo RF-1224

“Ovttalbmofitnodaga personboahu” 1.20 postige dan nuppi doaimma ovddas.

Ovttalbmofitnodagas mii jođiha mánga sierra doaimma, sáhtá dihto háviid jagáš dahje ovddit jagiid negatiivva meroštallon personboahu ovttalbmofitnodaga eará doibmii. Dát guoská go lea dakkár lagašvuotta doaimmaid gaskka, ahte livččii sáhtá meroštallat personboadu oktan, geahča dárkilat lagašvuotta gáibádusa birra 1 siiddus «Mánga doaimma – meroštallon oktan». Lasáhussan gč. láhkaásahusa 19.11.1999 nr 1158 § 12-20-1, ja § 10-42-3 nu guhkás go mearrádus heive.

Jus doaimmaid gaskasaš lagašvuotta eavttut leat devdon, de sáhtá ná ovttasordnet/ovddossirdit vaikke vel livččege doaimmaide leamaš hui mánggalágan máksomearráasaš oadjodivat. Oadjodivat meroštallo nettobohtosis dáid háviin. Dás galgá adnot dat oadjodivat máksomearrá mii gusto dan doibmii mas lea positiivva personboahu šaddan dán boahtojagi.

1.20 poasta

Ovttalbmofitnodagat mat jođihit mánga sierra doaimma ja main lea negatiivva meroštallon personboahu dán doaimmas (dušše 1.17 dahje 1.18 poasttas, dahje jus erohus dan guovtti poasttas lea negatiivva) de sáhtá submi ollásit dahje das osiid sirdit RF-1224 “Ovttalbmofitnodaga personboahu” 1.19 postii dan nuppi doaimma ovddas, jus dat deavdá eavttuid čilgejuvvon bagadusa 1.19 poasttas, ja mas lea positiivva meroštallon personboahu. Dán dahká go submi lasihuvvo vel dása 1.20 postii.

1.21 poasta

Jus boadus ain lea negatiivva go lea atnán 1.17 gitta 1.20 poasttaid, ja ovttasordnema eavttut FSFIN § 12-20-1, vrd. § 10-42-3 leat sajis, de sáhtá ovttasordnet jagáš ANS/DA/KS váldon bargobuhtadusain, nu guhkás go dát ollá. Dán dahká go submi lasihuvvo dása 1.21 postii, ja seammás čállo veardodiedáhusa 1.7.2 dahje 1.7.5 postii (mas vuolida bargobuhtadusa).

1.22 poasta

Jus boadus ain lea negatiivva go lea atnán 1.17 gitta 1.21 poasttaid, de sáhtá ovttasordnet jagáš guolástussállasiin nu guhkás go dát ollá. Dán dahká go submi lasihuvvo dása 1.22 postii ja seammás čállo RF-1213 «Fiske» 1.18 postii (mas vuolida jagáš guolástussállasa).

1.23 poasta

Dán poasttas ovdanboahá juogo dat loahpalaš positiivva meroštallon personboahu, mii sirdo 1.33 -1.36 poasttaide (positiivva meroštallon personboahu sirdo veardodiedáhusii), dahje dat negatiivva meroštallon personboahu, mii sáhtá manjit jagiide čállot gessosii 1.18 poasttas. Geahča 1.24 poastta daid háviide go ovddit jagiid negatiivva meroštallon personboahu ii leat adnon vuolidit jagáš

positiivva personboadu. Negatiivva meroštallon personboahu ii galgga čállot veardodiedáhusii.

1.24 poasta

Diedihanpoasta – dušše sidjiide guđet eai vállje atnit 1.18 poastta vuolidit positiivva meroštallon personboadu ovddit jagiid ovddossirdon negatiivva meroštallon personboadu, go dása leat vejolašvuodát:

Jus negatiivva meroštallon personboahu ii ovddossirdo gessosii dan vuosttaš jagi go lea positiivva meroštallon personboahu, de masso vuoigatvuotta joatka ovddossirdimii dakkár supmi ovddas mii vástida dan positiivva meroštallon personboadu, vrd. veardolága § 12-14 nuppi lađđasa. Diimmá negatiivva meroštallon personboahu, RF-1224 “Ovttalbmofitnodaga personboahu” skovi 1.23 poasta ferte dalle vuoliduvvot jagáš positiivva meroštallon personboadu 1.17 poasttas. Dát erohus čállo dása 1.24 postii, ja dat sáhtá ovddossirdot gessosii 1.18 postii manjit jagiide. Ovdamearka: Jus veardomáksis lea 100 negatiivva meroštallon personboahatun 1 jagis ja 10 positiivva meroštallon personboahatun 2 jagis, de sáhtá ain gáibidit ovddossirdit 90 dan meroštallon negatiivva personboadus. Veardomáksi massá vuoigatvuotta ovddossirdit 10. Báhcán oassi anekeahtes negatiivva personboadus mii lea 90, čállo dása 1.24 postii, ja lea dat submi maid sáhtá ovddossirdit gessosiin manjit jagiide 1.18 poasttas.

1.23 poastta positiivva meroštallon personboadu čielgadeapmi

1.33 - 1.36 poasttat

Meroštallon personboadus leat mánggalágan máksomearit daid ealáhusurggiin mat leat čilgejuvvon 1.33/1.34 ja 1.35/1.36 poasttain. Jus ii leat juogaduvvon beallelaččaid gaskka, de galgá 1.23 poastta submi sirdot nubbái juogo 1.35 dahje 1.36 postii, čilgen dihtii makkár suorgái boahu gullá. Jus lea juogaduvvon beallelaččaid gaskka, de galgá beallelačča meroštallon personboahu čállot 1.33 dahje 1.34 postii. Jus personboahu lea meroštallon doaimmas mii lea guolástusas/bearašmánáidgárddis *ruovttustis*, de galget supmit čállot 1.33 ja/dahje 1.35 postii, ovdal go dat sirdojit veardodiedáhusa (RF-1030) 1.6.1 postii. Jus personboahu lea meroštallon «eará ealáhusa» doaimmas, de čállo submi 1.34/1.36 postii(poasttaide) ja sirdo veardodiedáhusa (RF-1030) 1.6.2 postii.

Veardomáksi guhte lea loahpahan doaimmas, ii galgga addit ealáhusdiedáhusa dahje personboadu meroštallanskovi. Jus sus lea dakkár submi maid loahpahanjagi ovddossirdá, de sáhtá dan atnit personboadu gessosii čuovvovaš jagiid, jus dat supmit čállojit boahatun RF-1084 «Vuolidahttin» dahje RF-1219 Vuoto- ja massinkonttu skovi. Dákkár gessosa ferte dalle gáibidit sierra mildosis veardodiedáhusii.

2 siidu

Suddjenvuodu meroštallon

1 siiddu 1.8 poasttas gesso suddjengeasus. Dán suddjengeasosa vuoddu meroštallo dás. Árvobidjanvuogi ja gaskaárvvu meroštallama birra, geahča vulobealde.

2.1 -2.6 poasttat

Dása čállo jagi álggu ja jagi loahpa árvu daid háldoomiin/aktivain mat gullet suddjenvuoddu mat doaimmas leat leamaš anus:

- bastevas ja mearkkašahhti doallobiergasat (doallobierggas lohko bastevasžan, go das háhkamis adno leat adnoáigi uhcimusat golbma jagi ja mearkkašahhtin go gollohaddi lea 15 000 kr dahje eanet, oktan lassárvodivadiin jus ii leat geasusvuoigatvuotta),
- háhkkon gávpeárvu ja eará háhkkon eahpeávnnašlaš háldooamit,
- dutkan- ja ovddidangolot dan duhkodahkii go dat eai leat verolaččat gesson,
- gálvvut/gálvvut maid lea ráhkadeamen ja kunddarčavgumušat.

Odđajagimánu 1.b. 2018 boahhtiárvu biddjo vuoddu seamma go manniárvu dan opmodatobjeaktii dahje saldoi 2017 boahtojahká.

Háldooamit háhkkon 2018:s eai galgga leat mielde boahhtiárvvus. Háldooamit mat 2018:s leat realiserejuvvon eai galgga leat mielde manniárvvus. Manniárvu háldoomiin mat leat háhkkon 2018 boahtojagis, árvobiddjojit verolaš árvvu mielde.

Dan fitnodagas mii lea álggahuvvon rehketoallogagis, galgá boahhtiárvu mearriduvvot álgobalánssa mielde. Dan doaimmas mii lea heaittihuvvon rehketoallogagis, galgá manniárvu mearriduvvot loahppabalánssa mielde.

Doaimma anus

«Doaimmas lea leamaš anus» oaivilduvvo ahte háldooamit fertejit leat mielde fitnodaga boahtoásaheaddji proseassas, ja dán láhkai váikkuhan doaimmaboađu.

Doallobiergasat mat leat láigohuvvon eará doibmii, omd. doaimmavisti eanadoalus láigohuvvon rádjosii, ii leat leamaš anus eanadoalldoaimmas. Doallobiergasat mat leat leamaš doaimmas váldon atnui, ja mat eai leat boahtojagis leamaš doaimmas anus, sáhttet datte liikká váldot mielde suddjenvuoddu, jus háldooamit lea doallolaš árvu doibmii lagaš boahhtevuodasge. Dát soaitá omd. guoskat skiippaide mat eai leat doaimmas.

Háldooamit mat leat mielde suddjenvuoddu, fertejit leat leamaš anus dakkár doaimmas mii lea vearrogeatnegas Norggas.

Háldooamit mat gusket čalgodoaimma-bijiide omd. fitnodatbartii, eai adno leat

váikkuhan doaibmaboađu eaige leat danne mielde suddjenvuođus. Seamma guoskkašii omd. huksekeahates ja geavateahates viessosadjái dahje gávpeopmodahkii maid lea ceggemin. Fidnojuogadasat eaige leat mielde suddjenvuođus.

Árvobidjanvuohki

Árvobidjanvuogi(-vugiid) galgá skovis almmuhit. Árvobidjanvuogi(-vugiid) čilge skovis čáledettiin daid bustávaidda mat vulobealde leat ruođuid siste juohke árvobidjanvuogi maŋábealde. Beroškeahhtá makkár árvobidjanvuohki lea adnon, de eai galgga háldooamit mat leat mielde suddjenvuođus, leat mielde eanet go dakkár supmiin mii adno dábálažžan dan guoski doibmii, jus háldooami árvu lea eahpegorálaš allat. Omd. ii galgga divrras dáidaga olles árvu váldot mielde.

Verolaš árvvut (S)

Dát árvobidjanvuohki galgá dábálaččat adnot árvobidjadedettiin visot vuolidahttin-vuloš ja árvonjeaidinvuloš háldoomiid (geahča spiehkastaga vulobealde). Jus rehketdololaš árvu lea välljejuvvon ovdal (geahča vulobealde), de sáhtá dán árvobidjanvuogi hilgut verolaš árvvu sadjái. Verolaš árvvut oaiivilduvvojat dás verolaš saldoárvvut, geahča láhkaásahusa § 12-12-8 nuppi lađđasa.

Rehketdololaš árvvut (R)

Dán árvobidjanvuogi sáhtá gáibidit atnit visot háldoomiin, dainna eavttuin ahte háldoomiide árvobiddjui rehketdololaš árvu 1999 kapitálavuovtovuođu meroštallamis. Kunddarčavgumušaid galgá datte álo árvobidjat verolaš árvui. Vuolidahttimat ja árvonjeaidimat galget čađahuvvot rehketdoallolága mielde.

2000 boahtojagi háldooamit mat leat čállon čoahkkesaldoi ja mat dievvásit dahje belohahkii leat árvobiddjon rehketdololaš árvvu mielde, galget árvobiddjot verolaš árvvuin, vrd. láhkaásahusain 19.11.1999 nr 1158 (FSFIN) § 12-12-9 nuppi lađđasiin. Dat ođđa háldooamit galget čuldot ja árvobiddjot dego livčče leamen sierra saldos. Háldooamit galget nappo árvobiddjot gollohatti vuodul, ja galget vuolidahttot, árvonjeidot vuovdimis ja earáláhkai divvot nugo lea heivvolaš daid ođđa háldoomiid saldo-árvonjeaidimiid dábálaš regeliid mielde.

Gálvvuid sáhtá árvobidjat rehketdololaš árvui, jus vearromáksi sáhtá

duodaštit ahte rehketdololaš árvu lea vuodđun daid gálvvuid 1999 boahtojagi manniárvui. Gálvvut de sáhttet árvobiddjot eanemustá gollohaddái. Ráhkadahtton gálvvuide sáhtá gollohatti bidjat njuolga ja eahpenjuolga ráhkadangoluide. Rehketdoallo-regeliid mielde galgá njeidot árvu.

Historijálaš gollohaddi (H) Verolaš opmodatárvu (L)

Dán guovtti árvvus galgá dábálaččat dat alimus adnot vuolidahtekeahates doallo-biergasiin. Jus juogaman opmodatárvvus leat moadde háldooami, main muhtimat eai galgga leat suddjenvuođus mielde, de galgá fitnodat daid geassit suddjenvuođus dainna supmiin mii gártá háldooami gorálaš juogadas verolaš opmodatárvvus.

Árvobidjanvuogi nuppástus

Rehketdololaš árvvu sáhtá hilgut verolaš árvvu árvobidjama sadjái. Rehketdololaš árvvus verolaš árvui sáhtá nuppástuhtit sihke boahtti- ja manniárvvu mađđásii boahtojagis, dahje boahtojagi dušše manniárvvu mađđásii.

Gaskaárvu

Suddjenvuođus galgá mearriduvvot boahtti- ja manniárvvu. Suddjenvuođđu biddjo boahtojagi álggu árvvu gaskaárvui (boahttiárvui) ja boahtojagi loahpa árvui (manniárvui). Dát guoská dallege go vearromáksái lea addon vejolašvuotta atnit spiehkasteaddji rehketdoallojagi. Láhkaásahusain 19.11.1999 nr 1158 (FSFIN) § 12-12-7 leat addon mearráduusat ahte gaskaárvu man nu háviid sáhtá meroštallot eará áiggiiid mielde go rehketdoallojagi álggus ja loahpas. Jus gaskaárvomeroštallan lea dán mearrádusa mielde, de galgá meroštallan mii čájeha ahte eavttut leat devdon, miellidustuvvot RF-1224 skovi.

2.7 poasta

Suddjenvuođđu galgá vuoliduvvot velggiin mat leat vuovdiide ja ovdagihit máksimiin mat leat kundariin.

2.9 poasta

Dás meroštallo suddjenvuođu gaskaárvu ovdal vealgegessosa. Jus lohku šaddá negatiivvan, de biddjo suddjenvuođđu nollii.

2.10 poasta

Dása galgá vealgi finánsaásahusaide čállot ja vealgi mii guoská mearrevealge-reivviide go vealgi adno gullat fitnodahkii (fitnodatvealgi). Ii galgga čállot vealgi mii lea badjel 2.9 poastta «vealgegessosa suddjenvuođu» supmi.

Jus ležžet mánga loana ja kredihta mat oktiibuot leat badjel 2.9 poastta supmi, de sáhtá oazžun dihtii alimus reantogessosa 1.2 poasttas, välljet vuoruhit daid loanaid main mákson/ čoggon reantut leat alimusat loana/vealggi gaskameari ektui.

Eaktun lea ahte vealgi lea čállon fitnodaga balánsii. Loatna mii lea váldon iežas aktiva/iežas viesu pántan, adno fitnodatgullevažžan jus loatna lea eanaš adnon fitnodagas. Seammaláhkai dohkkehuvo fitnodatloatnan dakkár loatna mii adno fitnodaga iežaskapitaladási vuolideapmái, vaikke submi lea iežas atnui. Eaktun dása lea ahte fitnodaga ruhtadilli adno doarvá buorin sáhttit duoittardit loana. Doallo- ja kássakredihtaide mat leat sihke fitnodaga ja iežas anus, ja mas iežas atnuiváldimat leat rehketdollui čállon rehketmildosiiguin, adno negatiivva saldo fitnodatvealgin. Dát ii datte gusto jus kredihta sturrodat lea eanaš dan geažil go konttu geavaheamis ollislaččat vuhtto eahpedábálaš iežas atnu.

Skovis galgá meroštallat vealggi gaskaárvvu ođđajagimánu 1.b. ja juovlamánu 31.b. vealggi vuodul dahje álggahan- dahje heaitihanáigemuttu vuodul.

2.11 poasta

2.11 poasttas positiivva lohku lea seamma go dat suddjenvuođđu mii galgá sirdot 1.8 a postii. Jus 2.11 poastta lohku šaddá negatiivvan, de lea suddjenvuođđu nolla, iige leat šat suddjenvuođđu sirdit 1.8 a postii.

2.12 poasta

Dat devdo dušše jus fitnodat lea álggahan/loahpahan ealáhusdoaimma 2018:s. Fitnodat mii lea álggahan/loahpahan ealáhusdoaimma boahtojagi botta, galgá vuolidit suddjenvuođu gorálaččat dan ektui man galle olles mánu lea leamaš doaimmakeahhtá. Jus fitnodat omd. loahpahii doaimmas boahtojagi skábmamánu 20.b., de oazžu fitnodat meroštallat vuoitte dušše 11/12 suddjenvuođus.